

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Erike Kocijančić, kao predsjednice vijeća, te Zlate Lipnjak-Bosanac, Milivoja Mikora, Senke Klarić-Baranović i Damira Kosa, kao članova vijeća i višeg sudskog savjetnika Zdravka Stojanovića, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. N. B. zbog kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZRH, odlučujući o žalbi optuženika podnijetoj protiv presude Županijskog suda u Bjelovaru od 03. srpnja 2002. godine, broj K-47/01, u sjednici održanoj dana 19. travnja 2006. godine, u nazočnosti zamjenika Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Milorada Cuculića,

pre s u d i o j e:

Odbija se kao neosnovana žalba opt. N. B., te se potvrđuje presuda suda prvog stupnja.

Obrazloženje

Pobijanom presudom Županijskog suda u Bjelovaru proglašen je krivim opt. N. B. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH, te primjenom odredaba o ublažavanju kazne iz čl. 38. toč. 2. i čl. 39. st. 1. toč. 1. OKZRH, osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od tri godine.

Optuženik je oslobođen nadoknade troškova kaznenog postupka iz čl. 87. st. 2. toč. 1.-6. ZKP-a.

Protiv te presude žalbu je podnio optuženik po svom branitelju Z. S., odvjetniku iz B. iz žalbene osnove pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede kaznenog zakona, te odluke o kazni, s prijedlogom da se pobijana presuda preinači i njega oslobodi optužbe, ili podredno ukine i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje.

Odgovor na žalbu nije podnijet.

Zamjenik Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske, u svom pismenom mišljenju stavljenom na temelju čl. 373. st. 1. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 110/97, 27/98, 58/99, 112/99 i 58/02 – u nastavku: ZKP-a), te predložio da se žalba optuženika odbije kao neosnovana i potvrdi prvostupanjska presuda.

Žalba optuženika nije osnovana.

U svojoj žalbi zbog žalbene osnove pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, žalitelj prigovora ocjeni dokaza suda prvog stupnja, i tvrdi da je taj sud olako prihvatio iskaze svjedoka u odnosu na sva tri događaja, tj. onaj od 20. kolovoza 1991. godine, 28. kolovoza 1991. i 13. listopada 1991. godine, iako svjedoci, nalazi žalba, nisu bili dosljedni u svojim tvrdnjama koje su bitne za kaznenopravnu odgovornost optuženika. Pritom žalba ustraje na tome da u odnosu na prva dva događaja od 20. i 28. kolovoza 1991. godine, žalitelj je bio samo prisutan događajima ali nikakvog fizičkog učešća u događajima nije uzeo, pa se u njegovu ponašanju eventualno mogu steći obilježja kaznenog djela oružane pobune, a nikako ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH, zbog čega se na njega treba primijeniti Zakon o općem prostoru.

U odnosu na događaj od 13. listopada 1991. godine, nalazi da njegova prisutnost tom događaju ostala je dvojben, a kako on sam poriče svoju prisutnost, sukladno tome nema ni mjesta terećenju optuženika za pljačku imovine civila.

Ne mogu se prihvatiti žalbene tvrdnje žalitelja da se odluka o njegovoj kaznenopravnoj odgovornosti temelji na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju.

Po ocjeni ovog drugostupanjskog suda, sud prvog stupnja je proveo sve potrebne dokaze, te ih pažljivo analizirao svakog za sebe i međusobno, te osnovano zaključio da je optuženik poduzeo sve tri radnje koje su opisane u izreci pobijane presude, a kojima je ostvario elemente bića kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i to u odnosu na prvi i drugi događaj, u vidu opisane radnje napada na civilno stanovništvo, odnosno na pojedinu civilnu osobu, protuzakonito zatvarao pojedine civilne osobe, te pljačkao njihovu imovinu i na taj način, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba, zajedno s pripadnicima srpskih paravojnih postrojbi počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH.

Pritom je sud prvog stupnja dao o svemu jasne, potpune i pravilne razloge u odnosu na sve tri kaznenopravne radnje, koje u cijelosti prihvaća i ovaj drugostupanjski sud.

Nije točna tvrdnja žalitelja da se njegovo sudjelovanje u događaju od 20. kolovoza 1991. godine svodi samo na njegovu nazočnost, i to ne na mjestu događaja, već udaljen 60 metara od mjesta gdje je došlo do opkoljavanja i zarobljavanja civila u polju zvanom P. kraj T., te njihovog kasnijeg nasilnog odvođenja u zatvor u V. P..

Žalitelj prelazi preko sadržaja iskaza svjedoka koji govore o tom događaju (S. i M. H., M. M., Ž. M. i S. M.), iz čijih sukladnih iskaza proizlazi da je desetero ljudi bralo duhan u polju, kada je naišla skupina od preko dvadesetak naoružanih ljudi, među kojima su oni prepoznali optuženog N. B., kao i druge osobe. U samom napadu na civilne osobe (koje su netom prije toga radile u polju), sudjelovala je cijela skupina, na način da su ih nakon

opkoljavanja pojedinci zlostavljali, između ostalog i R. Č., zapovjednik skupine, a potom su odvojili žene od muškaraca, te muškarcima vezali ruke i utrpali ih u prikolicu vlasništvo S. H., te odveli u zatvor u V. P., dok su žene pustili.

Stoga, ispravno sud prvog stupnja u ocjeni kriminalne djelatnosti opt. N. B. uzima da je isti u događaju od 20. kolovoza 1991. godine, aktivno sudjelovao u napadu na civilno stanovništvo. Nije pritom bio nekakav udaljeniji promatrač događaja, već je naprotiv naoružan, na samom mjestu događaja, zajedno s ostalim pobunjenicima sudjelovao u opkoljavanju i nasilnom odvođenju civila u zatvor, te se s njima zajedno provozao u jednoj od traktorskih prikolica kojima su bili odvoženi s mjesta događaja.

Isto tako, u odnosu na događaj od 28. kolovoza 1991. godine, sud prvog stupnja je na nedvojbeni način utvrdio da je opt. N. B. sudjelovao u napadu na pojedinu civilnu osobu, i to M. H. u G. K., zajedno s još dva pripadnika paravojsnih srpskih postrojbi (i to L. S. i R. H.) pri uhićenju i protupravnom zatvaranju civila M. H..

U tom sklopu, sud prvog stupnja dao je pravilnu ocjenu vjerodostojnosti svjedočkog iskaza svjedoka M. H., iz čijeg iskaza istovremeno i proizlazi da je optuženiku u odnosu na ovaj događaj, očigledno nastojao umanjiti svoju ulogu u događaju od 28. kolovoza 1991. godine, prikazujući ga na način da su samo slučajno sreli u mjestu svjedoka M. H., kada su zaustavili svoje kombi vozilo, te naredili M. H. da uđe u taj kombi.

Suprotno tome, iz svjedočkog iskaza svjedoka H. nedvojbeno proizlazi da su pored optuženog N. B., još dvije osobe došle u njegovu kuću, pritom je svjedok decidiran kada navodi da ga je odveo optuženik N. B., zajedno sa L. S. i R. H..

Da se radilo o aktivnom sudjelovanju u napadu na pojedinu civilnu osobu od strane optuženika, proizlazi dijelom već iz obrane samog optuženog N. B., koji doduše priznaje da je zajedno s R. H. pritrčao M. H., pri čemu je u ruci imao oružje (koje je, tvrdi, držao prema zemlji), kada je naredio svjedoku H. da uđe u vozilo, što je ovaj uplašen za svoj život i učinio, gdje je kasnije u kombi vozilu šamaran i gdje mu je stavljan vojnički nož pod vrat. No, kako se radnje zlostavljanja, iako izvršene, a zbog okolnosti da svjedok H. okrenut leđima nije vidio koja je od tih osoba vršila radnje, ili više njih, iste su izostavljene iz činjeničnog opisa djela kao radnje zlostavljanja, već je ostao samo napad na pojedinu civilnu osobu koja je fizički napadnuta i sprovedena u zatvor u M. G., gdje je kasnije i mučena.

U odnosu na radnju od 13. listopada 1991. godine u V. G., osnovano je sud prvog stupnja tu radnju označio kao napad, protuzakonito zatvaranje pojedinih civilnih osoba i pljačku imovine stanovništva, što u suštini predstavlja mjere zastrašivanja i terora prema civilnom stanovništvu, a što je protivno odredbama čl. 4. i 13. Dopunskog protokola Ženevskih konvencija od 12. kolovoza 1949. godine, o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba (Protokol II), koji je usvojen u Ženevi 08. lipnja 1977. godine.

Suprotno tvrdnjama žalitelja o tome da on u događaju od 13. listopada 1991. godine nije uzeo nikakvog učešća, niti je u događaju htio sudjelovati, već se uputio prema G. K., iz provedenih dokaza proizlaze drukčije utvrđene činjenice.

Naime, sukladno iskazima svjedoka I. N., M. J., M. F., V. F., K. N. te M. S., na nedvojben je način utvrđeno da je opt. N. B. u događaju od 13. listopada 1991. godine u V. G. na polju zvanom J. aktivno sudjelovao u napadu na civilno stanovništvo, na način da je zajedno s U. L., kao još i drugim pripadnicima paravojskih srpskih postrojbi, sudjelovao u uhićenju i protupravnom zatvaranju civila E. N., Š. N. i I. J., pri čemu je doista uporabljeno i oružje, a opt. N. B. je iz automatske puške pucao u vjetrobransko staklo traktora vlasništvo Š. N.. Uz navedeno, ispalio je iz iste puške hitac pored nogu I. J., zajedno s U. L. oduzeo je i prisvojio jedan traktor s kombajnom za vađenje krumpira, kao i jedan traktor s prikolicom, a kojom prilikom su i nasilno odveli civile E. N., Š. N. i I. J. u zatvor u G. K. (gdje su kasnije mučeni i ubijeni).

Pritom je svjedokinja V. F. izričito navela da je uočila, idući pješice s polja J. prema svojoj kući, put kojim se kreću dva traktora. Za jedan od traktora bio je priključen kombajn za vađenje krumpira (a drugi je bio traktor s prikolicom), temeljem čega je zaključila da se radi o njihovim traktorima koje je im je neposredno prije toga optuženik oduzeo.

U istom događaju, nakon što su zarobljeni, sprovedeni su u zatvor u G. K. E. N., Š. N. i I. J. iz V. G., se više nikad nisu vratili kućama, već su kasnije pronađeni ubijeni.

U pogledu identiteta optuženog N. B., sukladno iskazima svjedoka, nikakve dvojbe nije bilo u pravcu opisa osnovnih identifikacijskih obilježja optuženika, zbog čega je ispravno sud prvog stupnja isključio bilo kakvu mogućnost da su oštećenici pogrešno zaključili da je počinitelj kaznenog djela od 13. listopada 1991. godine optuženi N. B., čiji su izgled detaljno opisali, a kojeg kao mještani G. K. itekako dobro poznaju, a u odnosu na inkriminirani događaj opisali su da je bio naoružan i obučen u šarenu maskirnu uniformu, kao i U. L..

Osim toga, svjedoci su mještani V. G., koje je mjesto susjedno G. K., mjestu prebivališta optuženog N. B., pa nema nikakve dvojbe o tome da su se oni slučajno zabunili i zamijenili ga s nekom drugom osobom, kako se to sada ponavlja i u žalbi optuženika, tvrdeći da je ta osoba koja je sudjelovala u napadu, zarobljavanju i pucanju po civilnom stanovništvu te oduzimanju njihove imovine, bio neki C. Ovo stoga, što su ga itekako dobro prije događaja poznavali. Stoga ni u tom dijelu nije osnovana žalba optuženika, već je naprotiv, sukladno iskazima naprijed saslušanih svjedoka, na nedvojbeni način utvrđeno aktivno sudjelovanje u napadu na civilno stanovništvo V. G. u polju zvanom J., u kojem napadu je optuženi N. B. uporabio vatreno oružje, pucao do nogu I. J., te u vjetrobransko staklo traktora, te civilno stanovništvo zarobio i odveo u zatvor u V. K., te pljačkao njihovu imovinu.

Prema tome, pravilno sud prvog stupnja utvrđuje da je optuženik u odnosu na sva tri događaja, kršeći pravila međunarodnog prava, izvršio napad na civilne osobe, odnosno pojedinu civilnu osobu, protuzakonito zatvarao pojedine civilne osobe, te pljačkao imovinu stanovništva, temeljem čega je osnovano takvo ponašanje pravno označio kao kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH.

Pritom je potrebno još reći, da se vremensko postupanje optuženika odnosi na mjesec kolovoz i listopad 1991. godine, a prostorno postupanje na području općine G. polje, a njegovo svojstvo bila je pripadnost srpskim postrojbama sa sjedištem u V. P., koje su postrojbe postupale s ciljem nasilnog obaranja državnog i društvenog ustrojstva Republike Hrvatske, te odvajanja tog teritorija i stvaranje etički čistog srpskog državnog prostora, sve u

funkciji velikosrpske ideje, a postupajući sukladno naredbama i ovlaštenjima dobivenim od opt. M. B. kao i drugih sedam osoba koje su u to vrijeme, na području G. polja, bili nositelji vojne i civilne vlasti za vrijeme oružanih sukoba.

Pritom je sud prvog stupnja dao potpune razloge za pojedinačne radnje optuženog N. B., pri čemu su u pobijanoj presudi detaljno navedena pravila međunarodnog prava koja su prekršena od strane optuženika (čl. 5. i 13. Dopunskog protokola Ženevske konvencije od 12. kolovoza 1949. godine, kao i čl. 3. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata), te posebnu pažnju posvetio pojedinačnoj djelatnosti ovog optuženika, kako su one opisane u odnosu na događaj od 20. kolovoza 1991. godine, 28. kolovoza 1991. i 13. listopada 1991. godine, time da je prvostupanjski sud vodio računa i o tome, kako to proizlazi iz uvodnog dijela izreke pobijane presude, da je optuženik postupao zajedno s još 9 do 58 optuženika, dakle kao supočinitelj ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH, koje je u tom svojstvu i ocijenio njegovu ulogu kao osobe supočinitelja djela, koji postupa na temelju zajedničkog dogovora i na taj način daje značajni doprinos izvršenju radnji.

Kako je prvostupanjski sud pravilno utvrdio sve odlučne činjenice kaznenog djela zbog kojeg se tereti optuženik, prema stajalištu Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao suda drugog stupnja, nije činjenično stanje pogrešno utvrđeno, kako se to nalazi u žalbi opt. N. B..

Isto tako, nije u pravu žalitelj kada ističe da je prvostupanjski sud bio dužan primijeniti prema optuženiku Zakon o općem oprost, jer prema izričitoj odredbi tog Zakona (čl. 3.) od oprosta za kaznena djela iz čl. 1. Zakona o općem oprost ("Narodne novine" broj 3/93 – pročišćeni tekst 35/93, 108/95, 16/96 i 28/96), i z u z e t i s u počinitelji najtežih povreda ratnih prava koji imaju karakter ratnih zločina, a to je svakako kazneno djelo iz čl. 120. st. 1. OKZRH, tj. ratni zločin protiv civilnog stanovništva zbog kojeg je kaznenog djela terećen, te proglašen krivim opt. N. B..

Stoga, nije osnovana žalba optuženika zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, te povrede kaznenog zakona.

Na žalbu optuženika zbog odluke o kazni (čl. 382. ZKP-a)

Optuženik, iako se uvodno žali zbog žalbene osnove odluke o kazni, tu žalbenu osnovu ne obrazlaže.

Ocjeni stupnja optuženikove krivnje za tri oblika kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZR, koja su počinjena na štetu, u odnosu na prvi događaj, većeg broja civilnih osoba, u odnosu na drugi događaj, prema jednoj civilnoj osobi, i u odnosu na treći događaj, također prema više civilnih osoba, gdje je, pored uvodno opisane radnje napada na pojedine civilne osobe, došlo i do protupravnog zatvaranja pojedinih civilnih osoba, kao i pljačke imovine, u odnosu na kazneno djelo od 13. listopada 1991. godine, kada je oštećenicima oduzeta njihova najvrjednija imovina. U tom sklopu je posebno trebalo cijeliti nastale posljedice djela za neke od oštećenika, koji su u zatvorima u V. P., M. G., te u G. K., sustavno zlostavljani i mučeni, te na kraju i ubijeni.

Svim tako utvrđenim otegotnim okolnostima sud prvog stupnja dao je pravilan značaj, jednako kao i utvrđenim olakotnim okolnostima vezanim za mlađu životnu dob optuženika u vrijeme počinjenja djela (tek je navršio 23 godine života), bez većeg životnog iskustva u trenutku prihvaćanju ideja, temeljem kojih je postupao za vrijeme oružanog sukoba, na području G. polja, zajedno s ostalim pripadnicima paravojsnih srpskih postrojbi, čineći tri sasvim određene i konkretizirane radnje počinjenja kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Isto tako, ispravno sud prvog stupnja kao olakotno uzima optuženikove obiteljske prilike, a posebno podatak da je otac maloljetnog djeteta o kojem vodi brigu i koje uzdržava.

Stoga, cijeneći sve tako utvrđene okolnosti, kao i okolnosti konkretnog slučaja, primjereno je bilo prema optuženiku izreći kaznu zatvora u trajanju od tri godine, i to primjenom odredaba o ublažavanju kazne iz čl. 38. toč. 2. i čl. 39. st. 1. toč. 1. OKZRH, jer će se i tako izrečenom kaznom, po ocjeni ovog drugostupanjskog suda, postići svi vidovi i svrhe kažnjavanja iz čl. 4. i 31. OKZRH.

Slijedom svega izloženog, na temelju čl. 387. ZKP-a, presuđeno je kao u izreci ove drugostupanjske presude.

U Zagrebu, 19. travnja 2006. godine

Zapisničar:
Zdravko Stojanović, v.r.

Predsjednica vijeća:
Erika Kocijančić, v.r.